

Izhaja 1. in 15. dne
vsakega meseca.
Rokopisi ne vračajo se.

Časopis zabavi i poduku.

Stoji na leto:
redom po 5 forintov,
izjemom po 3 forinte.

Štev. 23.

V Mariboru 1. decembra 1875.

Tečaj IV.

Pregled. Poezije: Moje pesniške Vile. Dekleta slovenske. — Slikarjeva ljubezen. — Emilija. — Francozi in Francozinje. — Štefan Dušan silni, srbski car in zakonodatelj. — Pismo mlademu prijatelju. — Drobnosti. — Književni ogled. — Vabilo k naročbi. — Popravki. — Listnica. —

Moje pesniške Vile.

Vatroslav.

I.

Lencička.

Kruta bila meni je osóda,
Žal je moje mladosti spomin:
Bez pomoči, modrega navoda
Bil zapuščen sem izgubljen sin,
In bezciljno sem po svetu blódil,
Lastnemu nagnenju prepuščen;
Le po trnjevih sem potih hodil —
Bival slepega slučaja plen.

Sreče nij me žark nikdár obseval,
Dosta bridkih sem težáv prebil;
Bez radósti mi je čas minéval
V teku enoličnih opravil.
Mnogo let s slikárstvom sem se vkvarjal,
Bezuspéšen bil je moj napór:
Nedovršena sem dela stvarjal —
Manjkal je uzvišen mi uzór.

Dvajset let takó sem životaril
Nezavedno kar tijá v en dan,
Duh mi dremajoči je sanjaril
V tesnih sponah snovi zakován;
In lenivo v pustih nedrih plalo
Moje tópočutno je sréé:
Nič me više nij navduševalo —
Malomaren bival sem za vse.

Vsled bezciljnega okrógbloodjenja
Zájdem v krasni, čarodivni kraj;
Gnan od čudne síle hrepenenja
Grem v tihótni, temnoséneni gaj.

Tam prikaže se mi deva mila,
Ljubeznivo se mi nasmehljá,
In prijazno kot nebeska Vila
Nežno svojo mi rokó podá.

Z blagotvórnim žarom me zadéne
Mili jasnih nje očij pogléd,
Mračnih sanj pošasti mi prežéne
In raztáli mi krog srca led.
Vsa otóžnost moja dušo mine,
Slasten prsa mi protrese up:
Z ognjem bujne ljúbavi prošine
Iskreni me ústen nje poljúb.

V nje objému duh se moj navzame
Vzvišenih pesniških domišljij;
Čar milóbe njene v srcu vname
Meni živo iskro poezij:
Ta vilinska deva nežnomila —
Prvi moje ljúbavi uzór —
V pustem mojem srcu je vzbudila
Bujnih pésnij nesahljiv izvór. —

Dekleta slovenske.

J. C—le.

Dekléta slovénске
Kaj lepe so žénске:
Cvetóče ko róž.,
In gládke so kože,
Kot jelke so rávne,
Čvrsté in postávne,
Za délo priróčne,
Pri plesu poskóčne,

Zgovorne in mične,
In rúdečelične,
Z obleko ne páčijo se,
Priprosto oblačijo se,
In pesni lepé
Prav rade pojó,
Pa v srcu gojé,
Ljubezen zvestó.
Kdor zvesto čé dévo,
Slovenko naj ljúbi;
Kedár se pa žení,
Slovenko naj snúbi.
Ljubezen, zvestoba
Pri njih je domá,
V grob prava Slovénka
Se ž njima podá.

Slikarjeva ljubezen.

Novela; spisal A. Koder.

(Konec.)

Dalje nij mogel govoriti, žalost mu je zatopila besedo.

Tiho, prav tiho je postalo; le Amaljino ihtenje se čuje. Kot bela marmorna podoba sloni na njegovih razburjenih prsih, belo roko pa polaga krog vratú svojega ljubljenca, kakor bi ga hotela braniti s svojim telesom in priklenoti ga ná-se z nerazveljivo vezjo ljubezni.

Ko se prodrami, šepeče mu s tresočim glasom na uho: „Robert, kakó moreš biti tako neusmiljen z menoj: vse me muči in preganja, vsaj ti mi bodi v tolažbo, ti me brani neprijetnih predčutov, ki mi polnijo dušo. Koliko pótov sem ti pravila in zatrjevala, da ne morem izpolniti očetu volje, če ravno se mi on smili, ubogi starec; a prepričana sem, da bi ta zveza bila moja smrt. Ne morem živeti s človekom, ki ga ne ljubim z vso svojo dušo, kakor edino tebe, Robert! O ko bi se vsaj ženitvanjske priprave nekoliko zakasnile; morebiti bi še vse bilo dobro. Prositi bi hotela očeta, prositi na kolenih, naj se me usmili, naj mi da prosto voljo: a če bi se izpolnila moja prošnja, dragi Robert?”

Pri teh besedah se jej nekako nepopisljivo zažari okó, kakor bi se utrnola zvezda, in samega veselja ne more dalje govoriti.

Vsled teh novih sladkih, a malo verjetnih domišljij po-leže njima težki boj v srcih in srečna sta, neizmerno srečna vsaj za kratek trenotek. Kdor v takih okolščinah mnogo misli in prevdarja, ta ne more, ta ne zna ljubiti gorko, odkritosrčno, s polno dušo.

Bleda luna je posijala izmed zelenih, gostih cipres, ki so stale v dolgej vrsti kot stražniki njujne skrivne ljubezni, takó milo, tako prijazno v tiho svetišče mirne moči, kakor bi ju zavidala lepih, sladkih trenotkov, katere vživa gorka, mlada ljubezen. Slavec pa, samotni slavec je ubiral ob vrtni seči zlate strune svojega glasú in peval in gostolel takó zamišljeno, in vmes takó veselo svojo vedno-novo pesem o zvestej ljubezni.

Z iskrenim, če tudi negotovim upom v lepše prihodnje dni, ločita se mlada ljubljenska, idóč sanjat, dalje sanjat mile sanje o njiju bodočnosti.

Med tem je minolo nekaj tednov. Baron je hodil redno v hišo svoje obljubljene neveste, akopram ona nij spremenila svojega vedenja, temveč od dne do dne hladneja proti njemu

postajala. Lice jej je bledevalo in odtegovala se je družčini in veseliam. Če so jej prigovarjali in jej omenjali važnih dogodeb, ki se imajo v kratkem izvršiti, bila je, kakor bi ne vedela nič o tem in nij niti zanikovala niti pritrdjevala.

Med tem se je tudi v gradu mnogo spremenilo. Oče ali baron je morda opazil, da bi utegnil biti vendar le mladi slikar kriv Amaljine trmoglavnosti. Moral je torej čem preje zapustiti mesto njegove kratke sreče; Amaliji pa se nij posrečilo pregovoriti svojega očeta.

Bridek in nepozabljev je bil zadnji večer, ko je slonela z njim na skrivnem kraju in so se njima ponavljali še enkrat v duhu lepi dnevi prejšnje ljubezenske sreče. Pač je obljubovala in prisegala, da mu ostane zvesta, da ne more sklenoti zveze z njegovim vsiljenim tekmecem, da čaka in upa lepših dni, da se jej morda še izpolni goreča želja: živeti na njegovej strani. Mladeneč jo je tolažil, ali vsaj hotel tolažiti, in kako bi jo bil tolažil? Morila ga je samega strašna, brezupna misel na temno prihodnost brez nje, ki se mu je utisnola takó globoko v srce. Sam nij vedel, kaj dela, kaj govori. Pritisnol jo je še enkrat v obupnem boju na prsi, poljubil še enkrat blede objokano nje lice in izginol v temno noč, in dalje, dalje, da nij vedel kam.

Drugi dan so našli Amalijo nezavestno v postelji. Kakor ogenj se je raznesla novica daleč okrog, kajti v malo dneh je imela biti poroka. — Obupan sloni oče noč in dan pri njenej postelji, kajti bilo jej je vedno huje; moči so jo zapuščale in blédla je neprenehoma ter v divje sanje pogosto vpletala ime svojega Roberta.

Zdaj je oče spoznal svojo napako, ko je bilo uže prepozno. Peklo ga je nepopisljivo, da je ravno on kriv nesreče edinega svojega otroka. Storil, dovolil bi jej zdaj vse, ko bi se še dalo.

Zvedevši baron o Amaljinej bolezni, prepričal se je, da je njegova zveza popolnem uničena. Akopram se mu do sedaj nij videla posebna ljubezen v vedenju s svojo nevesto, vendar je imel skritih več blagi čutil, nego bi se mu bilo prisojevalo. Ko mu posestnik naznani, da nij upati dalje v obečano zvezo, tudi ko bi ozdravela, bil je grenko zadet. Od tistega dne je zapustil njeno stanovanje in bližnje mesto ter se naselil drugej, kjer ga nihče nij poznal. —

Minolo je od tega mnogo mesecev. Amalija je polagoma ozdravela, a nij je bilo več poznati. Tiho je posedala, ali hodila le sama. Njeno veselje, njena mladost bila je uničena, izgubljena za vselej. Njen oče, kateremu so grenki dogodki zadnjih mesecev utisnoli znatne gube na obraz, bil je odslej ljubeznivejši s svojo hčerjo. Da bi jej ne vrazil spominov in bolestij otožne minolosti, izogibal se je skrbno prejšnjih dogodeb in jej nij prigovarjal niti v to niti v ono, temveč jej puščal popolnem prosto voljo.

Takó se je vrstil dan za dnevom, kakor nekdanj, samo dalgočasneje, neprijetneje. Bridko je bilo staremu očetu pri srcu, ko je videl, vstopivši nenadejano v Amaljino sobo, da ima solzne oči in da je skrila sliko, katero je imela pred seboj. Vse to je starec dobro opazil; vedel je, kedó je na onej sliki; a pomagati jej nij mogel. Vže več pótov je popraševal skrivaj za slikarja; a nihče nij vedel, kaj in kakó. Z Amalijo tudi nij hotel govoriti o tem, ker mu nij nikedar omenjala prejšnjih dogodeb.

Ko je prisijala prihodnja pomlad, jelo se je oblačiti jasno italijansko nebo. Mnogi up je zopet oživel, mnogi končno padel, kakor cvetka z rožice. Po prirodi pa je vedno bolj živo bilo krog in krog. Med tem se vname boj za neodvisnost domovine; cele trope vojakov so prihajale in odhajale; povsod nabirali so se prostovoljci in vse se je navduševalo za osvobodjenje premile domovine italijanske.

Čakati nij bilo dolgo. Kmalu se vresničijo znamenja nesrečnega boja.

Bilo je 24. junija l. 1866. Solnce je strašno pripekalo na italijanska tla, kjer se je prelivala v potocih kri, kjer je neusmiljeno moril meč in smrt imela obilno žetvo.

Ko je utoholo solnce zvečer istega dne, kakor bi ne hotelo gledati dalje takega gorjá, bilo je žalostno videti po dolih in gričih. Združen je bil prijatelj s sovražnikom, polu mrtva oba na krvavih tleh; stok ranjenih je tužno odmeval po nižavah.

Tamkaj ob pctu je sedel mlad častnik z zavezano glavo in pisal nekaj na košček papirja. Videlo se mu je, koliko bolečin mu napravlja pisanje; a vendar drago mu je moralo to delo biti, kajti napinal je slednje svoje moči in se trudil, da bi dovršil nekaj vrstic. Večkrat je moral prenehati. Solza mu je porosila blede lice in vselej je goreče poljubil sliko, katero je stiskala levica. — Zdaj pride zdravniška četa pobirati mrtve in ovezovat ranjenike. S slabim, tihotnim glasom pokliče sedeči častnik zdravnika k sebi ter mu stisne listič, ki ga je bil napisal in pa sliko v rokó, proseč ga, naj izroči oboje, kamor je namenjeno. Pisanje ga zdaj popolnem oslabi, zgrudi se zopet na zemljo in zavest ga zapusti. Ko mu obežejo globoko rano na glavi in ga hoté odpeljati v bolnico, bil je že mrtev.

Drugi dan po tem nesrečnem boju so bili vsi kolodvori po večih mestih polni ranjencev; med njimi pa so hodile in tolažile gospé in gospodične iz najviših krogov, ki so se trudile s svojo ljubeznivostjo in ročnostjo olajšati strašne bolečine umirajočim, ovezovati rane in razdeljevati zdravila in okrepčál.

Tudi na veroneškem kolodvoru bilo je obilo ranjencev, katerih se je uro za uro vedno več privažalo.

Naša znanka — Amalija, nadarjena z najblažimi čutili milosrčnosti, nij hotela in mogla ostajati za svojimi vrstnicami, nego je prihitela ranjenim na pomoč ter jim pomagala kakor druge. —

Nekega jutra, ko ravno nekemu ranjencu ovezuje rokó, pristopi k njej mlad vojašk zdravnik in jo vpraša, ali bi poznala imé, ki je napisano na tem listu in priloženo sliko.

Ko Amalija pogleda, obledi, roke se jej začno tresti, urno pregleda pisanje in sliko in se z zamolklim glasom zgrudi na tla.

Peljejo jo na nje dom ter polože jo nesvestno na posteljo, prečitajo ono pismo, v katerem so stale sledeče vrstice:

Draga Amalija!

Predno umrem na bojišču, porabim še zadnje svoje moči, da Ti pošljem pozdrav in zahvalo za Tvojo blago ljubezen, katera mi je podelila častno smrt za domovino. Padel sem v dvoboju z nekdanjim baronom W., ki je bil moj nasprotnik. — Odpusti mu, jaz sem mu odpustil!

Tvojo blago sliko, ki sem jo nosil vse dni na prsih, pošljem Ti nazaj, da ne pride v nesvete roké; moj zadnji poljub je na njej, — naj Ti bode — v spomin. —

Mrači se mi — pred očmi!

Tvoje

Robert.

* * *

Ko nekaj let pozneje obiščem ono bojno polje, našel sem na samotnem holmu na pokopališču majhen spomenik, postavljen umrlemu častniku. Spodaj je stalo podpisano ime — Amalija. —

Nek starec pa, ki je šel mimo, pripovedoval mi je, da obiskuje ta kraj vsako leto po večkrat; vsakega 24. junija pa da poklada na grob lovorov venec.

Bil je ta starec — Amalijin oče. —

Emilija.

Izvirno spisal Oroslav Vranič.

Krasna je ljubav do matere; kakor na polju lilija cvete in se s svojim cvetjem pred drugimi cveticami odlikuje, takó se ljubezen do matere s svojo nežnostjo loči od drugih ljubeznij. Njo je stvarnik zasejal najpreje v človeško srce, vsaka druga ljubav vnema se pozneje in premineva; ljubezen do matere pak ne neha, razve ako človek spremeni svoje bitje in popolno zataji svoj naravni nagon. Dete jedva rojeno komaj preživi nekatere mesece; uže se z obema ročicama oklene mile matere, in boječe pritisne svoje ličee k materi, kedar kedo stegne roke proti njemu, da bi ga vzel; in kako trdno se prijema materine obleke, da bi ga tuja žena ne vzela! Ko pa otrok malko doraste, vedno hodi z materjo krog, držeč se nje krila in kedar mati kamor gre, kako mora ona prigovarjati ter mu obljubovati, da kmalu pride domu. Tako se nam kaže otroška ljubezen do matere. Mati in dete sta edno bitje, vse njuno mišljenje je združeno in domišljujeta si, da drug brez drugega ne bi mogla živeti.

Zelo sirotni so pa oni otroci, kojim pomro vže v zgodnej mladosti matere! Mili materinski glas, kateri tako ljubo zaziblje dete v sladko spanje, ne bije jim na uho, mama ne uči jih izgovarjati prvih besed, ne uči jih hoditi prve stopinje, ne kaže detetu na večer svetlih zvezdic na modrem nebu in ne pravi mu lepih pripovedij o angeleih in drugih lepih rečeh. Vse to gre v izgubo takim otrokom; vže v mladosti izgine jim najskrbnejša detinska varuhinja in z njo vse mlado veselje; ubogo dete tužno plače vže v mladosti, ko bi se imelo najbolj veseliti.

In kakor človek po onem najbolj brepeni, česar nima, tako nahajamo tudi pri onih otrocih, kojim so zgodaj pomrli roditelji, toliko gorkejo ljubezen do njih; ako je le kedo starišev spominja, stori se jim milo in solze jim zalijo oči. —

Takove pogovore imela sva s prijateljem sprehajaje se na rano jutro o počitnicah. „Povedal ti bom“, dejal je, „dogodbo iz mojih dijaških let in lahko bodeš prevedel, kako mogočno plamiče nekateremu otroku ljubezen do umrle matere.

Iskal je gospod R . . . domačega učitelja svoje edine hčerki. Ljudje nasvetovali so mene in povabil me je bil pismeno k sebi, da se pogodiva. Bilo je neke nedeljo popol-

dne, ko se napravim tja. Prijazno me je sprejel, ponudil mi sedež. S prva pomenkovala sva se čisto o navadnih rečeh in prešla počasi na njegovo hčer. Kakor navlašč prišla je Emilija, tako jej je bilo ime, ravno iz bližnje sobe, prišla se očetovega stola in me skrbno opazovala. Zdelo se mi je, da sem jej bil všeč. Krasno dekle bilo je to; ponos kraljeval jej je na visokem čelu, kojega so robili gosti kodri črnih lasij in v valovih pomikali se na beli vrat. Lica bila so jej nekoliko upadla; v velikih, temnožarnih očeh videla se jej je duša, tako dobra, tako čista, kot bi bila golobček, in skrivnostni ogenj, ki jej je plamenel iz krasnih očij, razodeval je globoko nje čutje. Vse to me je z neko neznano močjo gonilo k njej. Po mojem pozdravu in njenem odzdravu, jela je govoriti, in reči ti moram, da za njena leta, — bila je stara trinajst in pol leta, — govorila je tako umno, da se ne spominam, da bi bil kedaj otroka takove starosti slišal takó besedovati.

Ko je prenehal, naznani jej oče, da bodem jaz nje učitelj. Videti je bilo, da jo je to zveselilo; kajti nasmehljala se je sladko; a v njenem smehu zapazil sem sedaj nekovo nasprotje veselja in globoko vsajene žalosti, ki je bila nekako stopljena z njenim bitjem.

Zmotila je našo govorico neka deklica, Emilijina tovarišica, ki jo je prišla klicat. Gospod R... povabi me na južino in dostavi, da greva mej tem na vrt malo na sprehod. Jaz sem bil nekako zamišljen; to je kmalu spoznal gospod R...

„V kakove misli ste se tako vtopili, gospod?“ vpraša me, „morda bodem uganil. Počakajte, kaj ko bi se bilo vas prijelo v tem času, kar je bila Emilija pri nama, nekoliko njene zamišljenosti? Tedaj, da prideva z mislimi skupaj in tako rekoč glasno misliva, govorila bodeva o njej; zdi se mi potrebno, da vam razkrijem nekatere slabosti njene, ali morda predstva, kakor hočete umeti. In te so, da so njene misli vedno pri materi, koje pa, kakor ste vže lahko uganili, nima. Ona vedno sanja o materi, pogostoma tužno plače po njej, v sanjah govori glasno ali pa šepče z materjo, kedar imam le časa, pride k meni, in me povprašuje po vsem, kar je bilo kedaj v dotiki z materjo; vse hoče zvedeti, kaj je delala, kakova je bila, kako se je nosila, kaj je pela, kaj igrala na glasoviru in potem jo v vsem tem posnema. Zelo je ubogljiva; ako pa se primeri, da ne stori, česar jej ukazem, pravim jej: kaj bi vendar sedaj dejala mati, ko bi bila tu. Tedaj jo polije rudečica in ta hip uboga. Moram pa reči, da je nekako čudno podobna materi; ravno taka je bila ona, enako je ona govorila, sploh vse je bilo tako pri njej. Pa baš to dela nekako zmoto mej nama. Kedar me namreč poprašuje o materi to in ono, moram jej reči, da je bilo tako, kakor pri njej, kar pa Emiliji na dopade; takovi kratki odgovori, niso jej ugodni; ona hoče več zvedeti, drugače praviti mi pa brani nekov notranji čut, ki mi ne pusti kratiti svete pravice materine do nje, ki jo je tako ljubila, kakor jo ljubi sedaj Emilija. Jaz bi jo bil dal vže v kakov zavod, toda zdi se mi slabega zdravja in izraženo vidim na njenem licu nekako znamenje zgodnje smrti. Pa to nij moja prazna domišljija. Verjemite mi, da sem ravno to čutil in videl, ko sem prvič videl nje mater. Vesel sem bil, kedar sem mislil na njo, tožen pa, kedar sem jo videl; kajti vsak pogled na njo spominjal me je njene rane smrti in enako se boče zgodilo z Emilijo. Menil sem vže tudi včasih, da to dela le

nje podobnost z materjo; a ločil sem dostikrat v domišljiji njeno podobo od materine; ondaj so enakosti izginile, toda ona črta, ki mi vznbuja ta nemili čut, ostaja vselej“.

Nisva bila več dolgo na vrtu; južina je bila vže gotova. Emilija naju pride klicat in šli smo v sobo. Še le na večer spustili so me domū; obljubil sem, da vže jutre pričnem podučevanje. Emilija mi je ljubko voščila dobrega spanja, nje oča mi poda roko in odšel sem.

Kakor sem obljubil, nastopil sem precej drugi dan svoj posel. Emilija se me je v kratkem tako privadila, da sva bila najboljša prijatelja. Prve dni nij govorila nič o materi, a kmalu je pričela, kedar je namreč kakovo nalogo prav dobro izdelala in sem jo zato pohvalil; dostavila je vselej: kaj ne da, gospod učitelj, da bi bila tudi moja mati vesela, ko bi videla moje delo? To se ve da, dostavil sem jaz in potem še le bila je zadovoljna. Bilo je mojega poduka mesec dnij, ko grem neko popoldne proti ljubljanskemu pokopališču na sprehod. Precej za menoj pride g. R... z Emilijo. Nisem ju še pozdravil, vže priteče Emilija k meni: „Gospod učitelj, bodite tako dobri, pa pojdite z mano na pokopališče; k materi grem, oča moj ima malo časa“, dejala je, prijemši me za roko in me peljala k očetu nazaj. „Oče, sedaj vže lahko greš nazaj; gospod učitelj pojde z menoj.“

„Ali si pa vprašala gospoda, če ima časa? zavrne jo. Emilija malo osupne, pa naglo se nasmehne, upre krasne svoje oči v me in de: „Sej imate časa, kaj ne da gospod?“ Kedo bi ne uslišal takove prošnje? „Da, da, imam časa“, odgovorim jej. G. R... mi je bil za to prav hvaležen. Emiliji je priporočil, da me mora ubogati in se vrnil.

Šla sva z Emilijo na pokopališče, peljala me je na materino gomilo, koja je bila lepo ozalšana. Cvetice so rastle iz gomile in tožno povešale glavice. Lep bel kamen stal je na grobu, na kamenu pa lep angelj, ki si je plakajoč tožno lice z rokami zakrival in v znamenje trpke žalosti krila povešal. Usedel sem se na nasprotno klopico; tesno mi je bilo pri srcu. Emilija je tožno zrla v grob; bolest jo je zmagovala; počasi pride k meni; omahne mi v naročje in prične gorko plakati.

„Kedar vidim onega kamenitega angelja, moram tudi jaz jokati“, dé in pritisne ihteč svojo glavico na moje prsi. Tolažil bi jo bil rad, toda nisem mogel govoriti. Slednjič ojačila sva se opomnivši Emilijo, da trpé cvetice na materinej gomili sušo in bi dobro bilo zaliti je. Obrisala si je solzé, šla sva po vodé, pomočila cvetice, popravila, kar je bilo napak, in mudivši se z delom, nisva zapazila, da se je storil mrak. Sedaj je bilo treba domu iti. Emilija še enkrat vse dobro ogleda, stopi k kamenitemu krilateu, poljubi ga v lice in dé smejoč (delo jej je bilo nekoliko žalost pregnalo): „Nikar ne jokaj, ti lepi krilatec; sicer bi morala tudi jaz.“ Potem ga je božala še po licih, poljubila ga v slovo in pritekla k meni, ki sem mej tem ogledoval drugo gomilo in se hudoval v mislih nad osodo, da je Emilijinej materi odločila tako zgodnjo smrt. Sej če je tudi v nebesih, ne more vesela biti, kedar vidi svoje dete plakati ne njenej gomili, in akoravno se jej godi najbolje, vendar si gotovo voli, ko bi jej bilo dano na izbiro, nazaj iti k svojej hčerki in jej ustaviti gorke solze, ki jej sedaj rosé krasne oči in grené detinsko dobo. — Iz takovega mišljenja prebudi me Emilija; vže so se zvezde jele bliščati na nebu in čas je bil, da greva

domov, ker bilo je tudi vže hladno. Zavila se je Emilija v toplo ogrinjalo, podala mi laketa in šla sva proti domu. Na poti, to se ume, da se nisva drugega menila nego o materi; vže je imela več zaupanja do mene, zato je bila tudi zgovornejša. Spoznal sem tudi vzrok njene bledobe in slabega nje zdravja; kajti pravila mi je, da prav mnogokrat obiskuje materino gomilo. Zatorej sem jej odsvetoval, tako hudo po materi žalovati, ker to hudo škoduje njej in drami ljubo mater, ki spé počiva v hladnej zemlji. (Konec prih.)

Francози in Francozinje. *)

V. H.

Ker je naš izvirnik nadaljevanje svojega razmotravanja zopet prijavil, podajamo i mi svojim čitateljem nadaljni prosti prevod tega za poznavanje Francozov imenitnega članka. —

Najpreje naglašamo jedno glavnih lastnostij francoskega značaja.

Pri vsej vročernosti, poleg vse strastne vzkipljivosti ima Francoz ipak jasen, praktičen razum. Kakor je nekakova vedrost in bistrournost odlična lastnost francoskega duha, tako je veselost ena glavnijših potez njegove naravi.

Francoz opazuje življenje z bodrimi čutili ter se s slabostmi in pogreški ubogega človečanstva raji šali, nego da bi se nad njimi jokalo. On bolj ljubi lahno opasano Talijo, nego težko opravljeno Melpomeno. Francoske tragedije so večidel kovencionalne, mrzle deklamatorične igre, a njih komedija in burka je polna življenja in prirodnosti. Sploh so Francozi med vsemi modernimi narodi edini, ki imajo v resnici komična gledališča, ktera neprestano v novimi proizvodi zalagajo.

Niti v visokej starosti Francoz ne izgubi svoje dobrovoljnosti. On se, kadar mu lasje osivé in čelo v globoke gube se razorje, ne ozira čemerno in zavidno po veselej mladini, nego se vdeležuje njih veselice ter mu nikakor nij po godu, če se mladi ljudje resno in kiselo držé; kajti nič mu nij zoperneje, nego čemeran obraz. On je tega mnenja, da kdor se z drugimi ne veseli, tudi z drugimi ne čuti, v smehu pa se človeško srcé pretrese in razveseli in za človeštvo tako rekoč zrahlja. Zbog tega se tudi nikjer drugod ne nahajajo čvršči, veselji in mladostnej starci, nego na Francoskem in tudi nikjer stari sivci ne vztrajajo bolj v neumornej delavnosti nego tam. Ingres je še kot osemdesetletnik vrlo slikal; Auber je dosegel blizu devetdeset let, ne odpovedavši se muzam ali izgubivši v družbi svojo ljubeznjivost in živahnost; osemindesetletnemu Guizotu-u je stoprv smrt pero iz roke snela in Thiers, da-si je blizu sedemdesetletnik, vendar s svojo gibčnostjo takó svoje prijatelje kakor nasprotnike očaruje.

Toda obrnimo se k ženam francoskim! Uboge Francozinje! Kakó naopačno, nepravilno jih sodi inostranski svet! Kriva tega je nekaj tako zvano „majhno“ novinarstvo, večidel Dumas-ove igre, Feydenan-ovi romani in mnogo drugih lahkijh spisov je krivični sod provzročilo. Krivi so nekaj tudi tujci, ki za kratek čas v Pariz potujejo in tam večidel v take kroge zajdejo, da se krivičnih pojmov navzamejo, kterih pa so sami največ krivi. Na boulevardskem tlaku

in na javnih zabavljijših se pač ne more mlado ženstvo prav spoznavati! Tudi nij, da bi vselej Francozinje bile, ki se ondi prijazne pokazujejo; v Parizu kot velikem svetovnem mestu, steka se tudi ženski izvržek iz dežel vsega sveta, in glavno mesto francosko v tem oziru nij slabše, nego so druga glavna mesta svetá.

Kdor povestnico Francije le nekoliko pozna, ta ve, kako imenitno ulogo so tam duhovite žene igrale. Skoro na vsakej strani politične in kulturne povestnice francoske srečavamo po katero izvrstno žensko. Heloiza, Laura, Jovana d'Arc, Jeane Hachette, Madam Roland, Lucile Desmoulins so imena žensk, slavjenih v vseh časih. Madam Dacier je na znanstvenem, madam Vigée-Lebrun pa na umetniškem polju dovolj znana in spisi madame de Sévigné in de Staël spadajo k francoskim klasikom. Toda govorimo o sedanjosti! Sivolasla George Sand je še vedno kot pisateljica delavna in dela Roze Bonheur in Henriette Browne kinčajo najboljše srambe umetnij. Res, da ste te dve umetnici najizvrstnejši, toda onedve nikakor niste edini ženski v slikarskej šoli sedanjih Francozov. Kdor v zapisnike vsakoletnih umetnijskih razstav v Parizu pogleda, najde v njih neštivilno mnogo gospój, z večimi ali manjšimi umotvori, in kar se poguma tiče, požrtvovalnosti, blagosrčnosti in trpljenja, v tem oziru je pač francosko ženstvo baš v poslednjem boju, osobito med obleganjem Pariza, občno občudovanje in priznavanje vzbudilo.

Francozinja mlada ne čuti tako globoko, kakor Nemka, ali ona nikakor ne stoji pod njo v tej zadevi. Ako se srednje vrste francoskega prebivateljstva enakim nemškim primerijo, mora se priznati, da so nemške ženske bolj podučene, nego francoske, a z druge strani se tudi mora priznati, da so francoske žene srednjih stanov bolj delavne, nego nemške. To velja osobito o Parizu in o večih provincijalnih mestih. Francozinja deli vsako delo s svojim soprogom, dà, neredkokrat prevzame ona večo polovico, ter dela često od ranega jutra do polnoči in celó še dalje. Ona se tudi najbornejših pohišnih del ne sramuje. Marsikatera gospá, ki po dne krasno oblečena ljudem v stacuni rokavice meri, hodi ranega jutra v lesenih cokljah in drži metlo v roci ter čisti tla in okna svoje štacune. In pri tem delu je vesela, zgovorna in ljubeznjiva, in ostaja tudi vzlic najsitnejših kupovalcev vedno enaka in potrpežljiva. (Konec prih.)

Štefan Dušan silni, srbski car in zakonodatelj.

Spisal Fr. Jaroslav.

Prokop omenja, da je pri Slovanih s početka uprava občinskih zadev bila v rokah národa samega. Pozneje, kakor so to okolnosti nanašale, osnovali so se primerni zakoni. Po vsem, kar znamo o starodavnosti Slovanov, nij dvomiti, da so naši pradedi uže pred izseljenjem iz svojih prvotnih selišč imeli svoje lastne zakone in prava, kateri so nekaj ustmeno prehajali na potomce, nekaj pa od duhovnikov v podobi run načrtovani bili.

S početka so bili vsi Slovani drug drugemu ravni, a pozneje, vzlasti ko so prišli v dotiki z Germani, mnogo se je spremenilo v tem oziru. Gotovo je, da robstva, suženstva v tem smislu, kakor pri Germanih, Grkih in Vlahih s početka nij bilo pri Slovanih. Vsi ljudje od najvišega do naj-

*) Glej štev. 9, 10, 11. letoš. „Zore“!

nižega so uživali ednake svobodščine. Zato je jetnik, nesvobodnik, kakor hitro jestopil na slovansko, prenehal biti nesvobodnik, in nikdor nij imel več pravice do osebe njegove.

Vsled svojega mehkega srca in prirojene prijaznosti so bili Slovani tudi nad vse gostoljubni. Helmold v svoji kroniki omenja, da nij gostoljubnejših ljudij mimo Slovanov, zato se nij čuditi, da je bila gostoljubnost, ta plemenita hčerka Slovanov, celo z zakoni zavarovana.

Ukljubo vsem prekrasnim krepostim in darovitostim pa Slovani vendar niso mogli ustanoviti državne in narodne jednote, kakor Germani in Romani. Jugoslovani n. pr. so bili razcepljeni na štiri plemena, in vsako pleme zopet na več rodov. Prvi, ki je razdrobljene Srbe zedinil v nekako celoto, bil je Štefan Nemanja I., véliki župan nazivan. (Gl. „Zora“ I. II. št. 9. in 10.) V XIV. veku pa je pokusil car Štefan Dušan silni doseči nadoblast na balkanskem poluotoku, in ustanoviti edno veliko državo slovansko na jugu, kar se mu je nekoliko posrečilo. (Gl. „Besednik“ I. V. št. 5.) Največe zasluge za državo pa si je Dušan pridobil s svojim zakonikom, o katerem bodi v sledečem malo povedano. —

Srbi so gotovo neke zakone prinesli seboj še iz svoje poprejšnje domovine, neke zakone so jim dali njih vladarji, ali vsi ti zakoni niso bili dovoljni za razvite odnošaje srbskega občinskega življenja pod Dušanom. Silni ta car je dobro znal, da nobena država ne more biti krepka brez dobrih in modrih zakonov, in zato je skrbel, da dá svojemu narodu modre zakone, kateri hočejo braniti prava vsakemu srbskemu državljanu, pa tudi vsakemu tujcu, ki v Srbskeji pod okriljem srbskih zakonov živi. Nij mogče tu opisati vseh zakonov, katere je Dušan izdal bil, nego omeniti hočemo samo onih, kateri so najvažnejši.

Pred vsem je treba opomniti, da so se srbski državljanji delili na več razredov, in po teh razredih so uživali razna, nejednaka prava, in izpolnovali razne dolžnosti. Največo važnost so imeli takrat v srbskeji državi duhovniki in plemiči (vlastela.) Vlastela so bili Srbi, kateri so izhajali navadno iz starih rodovin, katere so se z svojimi izvrstnimi deli odlikovale bile med Srbi od davnih časov. Vlastela so dobivali od vladarja zemljišče, katero je ostajalo tudi njih deci, a zato so morali dajati konje za vojsko, in tudi sami so bili primorani vojevati proti državnemu neprijatelju. To zemljišče nikdo nij mogel vlastelinu proti njegovej volji odvzeti: niti patrijarh, niti carica, niti sam car, razve, če je vlastelin bil caru nezvest, neposlušen, ali pa če je bil izdajalec domovine. Vlastela so upravljali velike državne službe, bili svetovaleci caru in sploh so bili spleteni v vse državne posle. Brez njih nij mogel car nikakih zakonov izdajati. Mnogo pravic so uživali tudi duhovniki, osobito menihi in cerkveni dostojanstveniki: patrijarh, mitropolit, biskupi in igumani, t. j. načelniki samostanov. Oni so upravljali cerkveno zemljo, kateri so dobivali od cara ali carice, vlastele, ali od drugih svobodnih Srbov, in katere nikdo nij smel vzeti cerkvi. Oni so sodili ljudem, kateri so bili naseljeni na cerkveni zemlji. Tudi so vlastela bili sodniki na njih zemlji naseljenim stanovalcem. Kedarkoli je car hotel izvršiti kako važno delo, vprašal je za svet patrijarha in ostale cerkvene dostojanstvenike. Razve duhovnikov in vlastele bilo je v Srbskeji tudi mestjanov, t. j. trgovcev in rokodelcev po mestih, kateri so imeli svoje vlastne sodnije, in katere niso bile podredjene nadoblasti vlastele ali duhov-

nikov. Nadalje je bilo tudi svobodnih seljakov, kateri so imeli svoja zemljišča ali so pa vlastelinsko zemljo obdelovali in zato robovali. Naposled bilo je takrat v Srbskeji tudi neodvisnih služabnikov (otroki, meropki), ki niso imeli svoje zemlje, nego so bili na vlastelinskeji zemlji naseljeni ter pokorni svojim gospodarjem in njih sodnji.

Kedar je car hotel, da se vpeljejo novi zakoni, sklical je zbor ali skupščino v katerokoli mesto. Na skupščino je došel sam car, dohajali so njegovi odrasli sinovi, vsi cerkveni dostojanstveniki in mnogo kratov tudi navadni menihi in duhovniki; dalje so na skupščino bili pozvani plemiči veliki in mali. Vsi ti so se skupno posvetovali o tem, kakovi da bodo zakoni, in kaj bi trebalo učiniti za blagor domovine; in kar so v takem občnem dogovoru rešili, to je bil zakon, ki ga je car razglasiti dal po vsej državi.

Srbi tedaj so uže pred 500 leti skoraj tako upravljali državne posle, kakor dandanes uljudna in učena Evropa, ki celo meni, da je to plod njene razsvetljenosti in omike.

Da, srbski zbor ali skupščina, bil je sijajen! Ogledimo si ga!

Silni Dušan, slavni car, ljubljeneec svojega naroda, sedi na carskem prestolju, okoli njega cerkveni pastirje, ki se odlikujejo s svojo skromnostjo; silni plemiči, izbrani cvet srbskega viteztva, bogatstva in sile, ki se blišči v zlatu in dragem kamenju; vsi ti zbrani se posvetujejo o občnem blagu, o državnej sili, o narodnem napredku. Davnaj so bili ti srečni časi srbskega naroda, in še dan danes morajo vsakega Srba in sploh vsakega Slovana vneti na dela velika v kateremkoli oziru, in vlti mu upanje lepše in srečnejše bodočnosti.

Kedar je Dušan osvojil od Srbov mnoge zemlje, in kedar je postavil v svojej državi srbskega patrijarha, ki ga je venčal za cara Srbom, sklical je 1349. l. zbor, in maja meseca izdal zakonik, ki se zove: „Zakonik blagovernega cara Štefana.“ Pet let pozneje 1354. l. dodal je temu svojemu zakoniku neko popolnjenje, v katerem je postavil neke nove in razjasnil neke stare zakone. Na zboru je bil Dušanov zakonik ustrojen, in kakor se kaže v vvodu, bil je zakonik postavljen od zbora, na katerem so bili car, patrijarh s svojimi arhijereji, pa plemiči viši in nižji.

V tem zakoniku so postavljeni zakoni za cerkev, za zemljo cerkveno in vlastelinsko, za vlastelo in njih prava, za sodnije, za vojsko, za trgovino in za razna zločinstva. Cerkveni zakoni so branili pravoslavno vero, vzlasti proti latinstvu; odločene so bile ostre kazni onim, kateri bi pravoslavnik zapeljali v drugo vero, ali ga prodali nevernikom. Cerkve in samostani so dobivali zemljo od cara in privatnih ljudij zato, da so mogli zadostovati svojim dolžnostim, in v samostanih, da so mogli živeti menihi. Na 1000 hiš, samostanu pripadajočih, vzdržavalo se je po 50 menihov. Tudi so bile cerkve in samostani nekako zavezani, s svojimi dohodki podpirati in nahranjevati ubožce.

Vlastela so dobivali sela za svoje odlične zasluge domovini učinjene, in ljudi, tako zvane „otroke“, na takih zemljah naseljene, sodili so sami plemiči v manjih pregreških, zločinstva pa so sodile carske sodnije.

Vlastela so odhajali na vojsko, a tudi takrat so morali slušati zakone, in pokorni biti vodji na vojski ravno tako, kakor samemu caru.

Trgovca nikdo nij smel na potu zadrževati, napadati ali braniti mu na trg; vsak, ki je trgovec v trgovanju oviral, bil je kaznovan v denarju. Tuje in domače trgovce je zakon branil ednako.

Vredno je še nekaj spregovoriti o sodnijah. Car je postavljaj sodnije, katere so se zvale carove sodnije, in katere so ljudem sodile pravico po zakonih; ako so pa krivo sodile, bile so kaznovane.

Sodnije so sodile plemičem in drugim ljudem, in tem sodnijam se je smel pritožiti vsak Srb brez razločka in proti vsakemu. Kedar je plemič bil na vojski, pa se je vrnil domov, nij moral iti odmah k sodbi, nego je mogel, če je hotel, ostati doma tri tedne, in potem še le je moral priti pred sodbo. Sodnije so pošiljale plemičem pismene pozive, in ta poziv mu je donesel od sodnije človek, imenovan pristav. Ostale državljane pozivala je sodnija s svojim pečatom. Vsak pot je bil poziv oddan onemu, ki je moral priti k sodbi; žena nij bila primorana priti, nego je mogla poslati svojega moža.

Sodnije so morale soditi pravično, in zakon je zapovedoval, da sodnije niso primorane slušati ni samega carskega pisma, ako je protivno zakonom, ako razorava zakon. Sam car je sodil o mnogih prilikah važne zadeve, isto tako tudi včasih celi zbor ali skupščina.

Kedar je kdo učinil kako krivico ali zločinstvo, nij ga sodila navadna sodnija, nego zakleta sodnija, t. j. porota. Zakon je predpisoval, da se pazi, ali je učinil zločinstvo plemič veliki ali mali, ali trgovec, ali seljak, in potem so bili za sodnike izbrani ali plemiči veliki ali mali, trgovci ali seljaki. Takih sodnikov je bilo po 24, 12 ali 6, in to po velikosti učinjenega zločinstva. Sodnike so izbirali za vsak pojedini slučaj posebej. Kedar so sodniki bili zbrani, šli so v cerkev, kjer je duhovnik oblekel se v cerkveno obleko, in s križem v roki zaklinal jih, da pravično sodijo.

Zakona o poroti nij ustanovil Dušan, kajti porote so bile pri Srbih, kakor sploh pri Slovanih, že mnogo popreje. Kralj Milutin jih je pri Srbih sopet v veljavo vpeljal, Dušan pa zopet potrdil.

Naposled hočemo navesti nekaj zakonov o zločinstvih. Kdor je ubil duhovnika, bil je obešen. Kdor je ubil svojega očeta, mater, brata ali deco, bil je spaljen. Kdor je v jezi zapalil hišo v selu ali v mestu, in če je nastal požar, bil je, ako so ga v pest dobili, pahnen v ogenj. Tatove so oslepjevali, razbojnike so obešali z glavo dol, tako so kaznili tudi prekrivalce tatov Selo, ki je branilo in skrivalo tatu ali razbojnika, bilo je razdejavno.

Ako je kdo plemiču učinil nasilje, bil je ostro kaznovan; plemiču so odsekali roke in odrezali nos, prostaka pa so obesili.

Zabranjeno je bilo dalje ugrabljevanje žensk; ugrabnikom so odsekali roke in odrezali nos.

Tudi vračarije (copernije) so bile zabranjene, in kdor je proti temu grešil, plačal je znatno denarno globo.

Brado so stari Srbi smatrali za znak odličnega spoštovanja, in ostro so postopali z vsakim, ki je drugemu brado onečastil. Tako n. pr., ako je kdo odrezal ali pogrdir brado plemiču, odsekali so mu roko.

Kako se razvidi iz omenjenega Dušanovega zakonika, bili so neki zakoni zelo ostri, in bili bi za naš čas okrutni in nepravični, ali za tedanje čase in okolnosti so bili oni vrlo primerni. Pa če tudi so bili ti zakoni preostri, vendar so bili mnogo blaži nego zakoni tadanje dobe pri Nemcih, Angležih, Francozih in Madjarih. Da je srbska država ohranila bila svojo neodvisnost, srbski narod bi se mogel zdaj ponašati s plodovi razvitih pravnih idej in z izbornimi zakoni.

No žali Bog! Srbi so izgubili svojo neodvisnost, izgubili svojo državno in pravno življenje, ter več vekov ječali pod bridkim jataganom Turčina. —

Pismo mlademu prijatelju.

J. P.

Blagi prijatelj! Vi uživajte dvojno neizmerno srečo: da ste mladi in da morete svoj duh lepim znanostim posvečevati. Uprav zavidal bi Vas človek poznejše dobe, da eno ne bi bilo temu nasprotno: osvedočenje in skušnja, da kjer bogovi toliko darov mladenške krasote in mladenške svežesti podeljujejo, oni radi tudi in skoro redno eno najlepših daril poznejšej dobi pridržujejo: dar zmernosti in kreposti. Tako so tedaj razmerno in pravično razdeljene največe blagosti človeštva: mladostna sreča in možka krepost.

Kakó krasno nam opisujejo eno in drugo naši stari prijatelji, grški in rimski klasiki! Koliko je v njih posejano izrekov modrosti, koliko predloženo velikih značajev, koliko postavljeno v njih raznih spomenikov lepote in blagosti človeške! Pred nami se v teh spisih tako rekoč vidno vršijo čini polni telesne in dušne kreposti, razvijajo razne dobe narodov, njih zmernih početkov in gorostasne njih velikosti, v njih se nekoje osebe prikazujejo našim očem tako mogočne in silne, da odločujejo osodo velikim državam in celo velikemu delu človeštva. Zmislite se samo del Aleksandra Velikega in mogočnega Cezarja!

Meni pak, dragi prijatelj, ugajajo zdaj (drugi čas pa drugi) najbolj mili in umetni pesniki latinski, in med temi posebno oni, ki nam bolj v malem popisujejo svojo dobo, svoje ože kroge, v katerih se neprisiljeno kretajo, in pa male borbe, koje imajo s svojim srcem, ktero je in biva v vseh časih vedno enako: polno trm, polno sprememb, zdaj neskončno srečno, zdaj neizmerno nesrečno, danes drugače, kakor včeraj, podobno si samo v tem, da se vedno menja.

Prijatelj! Jaz imam v mislih lirične rimske pesnike, one, ki so pisali v „zlatej dobi“ Avgusta, ko je nemirni rimski svet prvokrat stopil s krvavega polja razmesarjene republike pod stalnejše pokroviteljstvo samovladarstva, koje je valove vzbujenega narodnega vladanja potišilo kakti Neptun valove penečega morja. Doba tihega užitka, občne varnosti in občne zavesti, zavesti, da eden krepko drži vajeta velikanske države, ta doba, „Avgustova“, je porodila svoje pesnike, ki so liri glas in mirnej poeziji podelili oblast, koje je preje nad narodom imel edini meč in divji hrušč orožja. Ti pesniki — Ovid, Tibull, Virgilj, Horác i. dr. — spomnili so svoje rojake, da šče živi na zemlji boginja petja, ktero so iz goščav planinskih, kjer je bila skrita pri prostih pastirjih, in iz podjarmljenih grških pokrajin, kjer je imela svoje zadnje pribežališče, izvabili v Rim, na carski dvor, in k ponosnemu ognjišču mogočnega Rimljana. Da prosto domačo vilo v gizdavem

središču sveta bolje udomačijo in prikupijo, okinčavali so jo z vsemi lepotami in umetnijami, in takó stvarili pesni, ktere so vidni in glasni spomeniki tankega okusa, izvanredne marljivosti in dovršene umetnosti rimskega duhá. Ta finost in uljudnost govorjenja, ta čistota in dovršenost oblike baš dela, da so se te poezije kot neovenljivi cveti do dnešnjega dne ohranili, in da je tudi potomstvo mora ceniti, dokler bode človeškemu npravu vlastno, to, kar so prednjiki lepega in visokega izmislili, skrbno čuvati in poznim rodovom kot najdraži zaklad izporočati.

In kje bi se ta zaklad bolje mogel ceniti in hraniti nego v šolah, v onih prestorih, kjer se ima mlajši zarod seznavati z vsem, kar je človeški duh skoz veke in na raznih krajih zemlje istinitega in blagega izmislil? V šolah naj se tedaj obilno razlagajo biseri stare litature, pa takó, da se oni prijetni in sveži dub, ki v teh spisih biva, tudi ohrani in spoznava. Tu se nikdar ne sme pozabiti, kako so lirička dela gore imenovanih pesnikov nastala, in čemu: po premišljevanju v samoti in zatišju, in v potolaženje duše. Treba se pri teh spisih spominati, kdo jih je spisal, v kakih okolnostih življenja, v kakovem krogu prijateljev, v kojih znanostih izvežban in izurjen. Koliko najlepših pesnij je nastalo v gostih logih, v krasotah južne prirode, v duhu lovorovih gozdičev, pod košatimi pinijami in visokimi cipresami, v krasnej okolici Rima, v Tiburu, Pedu, Prenestu, v romantiških sabinških hribih, in na neštevilnih krajih prelepe Italije. Drugo nebo, drugo solnce, drugi zrak je razstrt bil nad temi pesniki; in kakova je vedrina onega neba in čistota onega zraka, tako vedre so v teh pesnih tudi misli, tako čist v njih jezik. In ti pesniki so možjé, ktere je obsevalo prijateljstvo prvih mogočnikov: Avgusta, Mecenata, Messalle, možje v mladosti skrbno odgojeni in kot mladenči v vseh znanostih grških marljivo izučeni, v visokih krogih človeške družbe se kretajoč, uljudnega in finega govorjenja z mlada navajeni, od prirode s tankim okusom in šegavostjo obdarjeni. Prijatelj! takih mož duševne proizvode imamo v onih klasičnih delih pred seboj!

Komur je tedaj mar, spoznati ne samo književnost rimsko, nego tudi načela in nagibe imenitnih mož one klasične dobe in osvojiti si od njih koristnih nauk in ugodnostij življenja, ta bode te spise z največjo pazljivostjo in pozornostjo prečitaval. V njih najde mislij in izrekov, ki veljajo za vse čase, in ki kot nekaki umetni spomeniki pretrajajo pozne vekove, izrekov, ki so znani vsem narodom, ki si nabirajo znanstev in krepostij iz povestničnega vira, kar delajo vsi sedanjí napredni narodi Evrope: Romani, Germani in Slavjani. Vam, mladi prijatelj, je takih izrekov gotovo uže nekoliko znanih. —

Med temi pesniki, s kojimi se tudi Vi seznavate, prijatelj, je tudi Horác, kojega vam, kakor mi pišete, letos razlagajo.

(Konec prih.)

Drobnosti.

V. E

Slavni italijanski pesnik Tasso je bil enkrat v družbi, kjer ga je eden navzočnikov zasmehoval, a Tasso je mirno

molčal. Ko ga neki prijatelj opomeni: Neumnik, zakaj si molčal? — odgovori Tasso: Gospod, Vi se motite; baš neumnež ne more molčati. —

Lady Elizabeta Forster bila je mnogodvorjena krasotica. Ko je bivala v Losannu, dvorila sta jo z velikim ljubosumjem dva sloveča moža: povestničar Gibbon in zdravnik Tissot. Nekega dne podraži Tissot svojega tekmeča rekoč: No, gospodine povestničar, če bi lady Elizabeta prišla v nevarnost, umreti od Vaših povestij, potem jo jaz izlečim. — Gospod doktor, brž na to reče Gibbon, ako Vam pa milady umre od Vaših lekov, potem jo jaz storim neumrjočo.

Književni ogled.

J. P.

„Antigona“, žalostna igra v petih dejanjih, spisal Vittorio Alfieri, poslovenil Jož. Križman je naslov nove knjige, ki se baš dotiskuje v Pajkovej tiskarni. Delo kmalu zagleda svetlo, in tedaj več pregovorimo o njem.

Vabito k naročbi.

S prihodnjim letom stopi „Zora“ v svoj peti tečaj. Vsled želj mnogih naročnikov damo jej zopet lanskó obliko, osmerko, tako da bode po velikosti kakor po čelu letniku 1874. enaka.

Namen „Zori“ ostane sploh isti; samó da „Vestnik“ kot posebna priloga odpade, in se znanstveni članki v „Zoro“ vzamejo. Pri tem pak lepoznavski del ne bode prikrajšan, tenveč bodemo na posebne načine skrbeli, da se oba oddelka, lepo- in strogoznanstveni, celó razširita. „Zora“ bode tedaj za naprej ne samo lepoznavski, nego tudi podučni in znanstveni list.

Ceno „Zori“ smo nekoliko znižali, takó da oni naročniki, ki so doslej po pet for. plačevali, od sedaj samó po četiri plačujejo; za druge je stara cena po tri for. na leto. Tudi s tem mnogim željam ustrežemo.

Vlastništvo in uredništvo, koje so rodoljubi do zdaj v vsakem oziru podpirali — za kar jim tu očitno zahvalo izrekamo! — z noví prosi obilne pomoči, gmotne kakor duševne. Izkušenim pisateljem ponuja se prilika, svoje duševne proizvode med občinstvo razširiti, mlajšim pak bode v čast in spodbujó, za starejšimi in izkušenejšimi stopati, kakor je starejšim vojakom družba mlajših v zabavo, mlajšim pak družba starejših v ponos. Korist od zedinjenega takega in čvrstvega delovanja pak ima uljudnost in izobraženost sploh, naš narodni napredek pak posebej.

Bog mozi torej k nadaljevanju našega delovanja na narodnem književnem polju!

V Mariboru 1. dec. 1875.

Uredništvo.

Popravki. V članku: Ustanek Srbov itd. naj se popravi: mesto: Srocko naj se povsodi čita Grocko, mesto: Srbovič Grbovič, mesto: Slavaš Glavaš, mesto: Čarapič Čarapič, mesto: Složane Gložane, mesto: Sagić Gagić, mesto: Slibovca Glibovca, mesto: Sarašana Garašana.

Listnica. Zavoljo vprašanj gledé „Venčka“ (zabavnika) prosimo, naj se zadnje številke „Zore“ v tej zadevi pogledajo. — Ob enem prosimo prav uljudno za doplačanje zaostalih naročnin.